

Ontwerp van gewestelijk natuurplan van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

Advies van de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie

3 april 2014

Gelet op de adviesaanvraag door de regering, met toepassing van artikel 7 van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening, ontvangen op 5 maart 2014, met betrekking tot het ontwerp van gewestelijk Natuurplan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG);

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op 25 maart 2010 betreffende de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie;

De Commissie is op 27 en 3 april 2014 bijeengekomen. Na de hoorzitting van de regeringsvertegenwoordigers bezorgt ze volgend advies dat unaniem gestemd werd:

1. De Commissie bedankt mevrouw de minister Evelyne Huytebroeck en Leefmilieu Brussel dat zij haar het ontwerp van gewestelijk natuurplan ter advies hebben voorgelegd.

De Commissie juicht de inspanning van Leefmilieu Brussel toe dat een geïntegreerde visie van het natuurbeheer in het BHG heeft gecreëerd die verder reikt dan de ecologische aspecten, om de sociaal-economische functie van de groene ruimten in stedelijk gebied in aanmerking te nemen. Nochtans stelt de Commissie zich vragen bij de ontwikkeling van een Natuurplan dat onafhankelijk is van het gewestelijk plan voor duurzame ontwikkeling (GPDO), en vraagt of **de coherentie tussen het GPDO en het Natuurplan** gegarandeerd wordt. De Commissie betreurt de toename van plannen door elke actor (natuurplan, waterplan, goederenvervoerplan, enz.) en vraagt hun bestendinging op het niveau van het GPDO. **Deze consolidering zou de beste garantie zijn voor een echte samenwerking tussen de actoren.**

2. De Commissie merkt in verband met het voorstel van de inrichting van een **Natuurbemiddelaar** op dat de toename van allerlei facilitatoren (facilitatoren, bouwmeester, beheerders, ...) gepaard moet gaan met maatregelen voor de coördinatie van hun collectieve werk met de bestaande toezichthoudende bevoegdheden.
3. De Commissie verbaast zich erover dat het **blauwe netwerk** niet in het ontwerp-Natuurplan behandeld wordt, terwijl het wel in het groene netwerk opgenomen is. De Commissie is van mening dat de vele gemeenschappelijke punten tussen het groene en het blauwe netwerk moeten worden behandeld of vermeld, of dat ernaar moeten worden verwezen.

Een van de waterproblematieken is de **tijdelijke opslag van het water**, waarvoor verordenende maatregelen moeten worden getroffen. De Commissie is overigens van mening dat het BHG een globale aanlegstrategie moet uitwerken voor het waterbeheer bij droogte of hitte, zoals dat al het geval is in de zuiderse steden. Meer in het algemeen dient de aansluiting op het Waterbeheerplan dat in 2012 werd goedgekeurd, doorheen de tekst uitdrukkelijk te worden geformuleerd.

4. De Commissie betreurt dat het ontwerp- Natuurplan nergens aandacht besteedt aan de aanwezigheid van de kinderen in de groene ruimten, in termen van pedagogische en sportactiviteiten. De vormgeving en de inrichting van de groene ruimte dient met deze leeftijdsgroep rekening te houden.
5. Op het vlak van herbebossing in het BHG stelt de Commissie zich vragen bij de **laanbomen**: zal Leefmilieu Brussel specifieke maatregelen treffen in verband met de laanbomen, met name in samenwerking met de MIVB? Zo stelt de Commissie zich bijvoorbeeld vragen bij het ontbreken van laanbomen in het zuidelijk deel van de Havenlaan.
6. De Commissie stelt voor dat het Natuurplan pistes en aanbevelingen opstelt die de private operatoren begeleiden bij de **creatie van groene ruimten boven de gebouwen**, hetzij door het creëren van groendaken, hetzij door sommige functies onder de grond aan te leggen. In die geest zou het ontwerp- Natuurplan duidelijker de manier benadrukken waarop Leefmilieu Brussel een inventaris opmaakt van de gebieden met groenaanplanting en hun kwaliteit, zodat de burger een beter inzicht krijgt in deze kwaliteit.
7. Om de burger en de privé-operatoren beter bewust te maken van de vastgoedwaarde die het gevolg is van de vergroening van de ruimten, stelt de Commissie voor om een studie uit te voeren die de aandacht vestigt op de bijdrage van de groene ruimten tot de vastgoedwaarde in het BHG.
8. De Commissie stelt voor om de problematiek van de stedelijke **hitte-eilanden** in het Natuurplan in kaart te brengen, om correctiemaatregelen voor te stellen en doelstellingen te bepalen.
9. De Commissie is tevreden over de in het ontwerpplan beschreven sensibilisering van de bevolking voor de natuur, maar merkt op dat de vermelding van de natuur als erfgoed ontbreekt. Zo is het Zoniënwoud de ruimste Natura 2000-site in het BHG, maar het is vooral een wereldberoemde beschermde beukenkathedraal, wat nergens in het ontwerpplan vermeld wordt.

Overigens merkt de Commissie dubbelzinnigheid en verwarring op in de woordenschat met betrekking tot het **statuut van de groene ruimten** die erfgoedbescherming genieten (**bescherming, behoud of inventaris**).
10. De Commissie merkt op dat de sociale en recreatieve functies van groene ruimten weliswaar belangrijk zijn, maar dat het Plan moet benadrukken dat sommige **historische parken** wandelplaatsen kunnen zijn, maar geen plek voor evenementen of voor vrijetijdsactiviteiten.

Desondanks dient het in het algemeen mogelijk te bestaan zijn om aanverwante activiteiten (zoals een cafetaria) in de parken te voorzien.
11. De commissie wijst in dit verband op een gebrek aan ambitie van het ontwerp-Natuurplan met betrekking tot de ontwikkeling van nieuwe praktijken voor **stadslandbouw**, terwijl Leefmilieu Brussel al concrete initiatieven ontwikkelt die in het ontwerpplan zouden kunnen worden geformaliseerd.

Wat de **Neerpede** betreft wijst het woordgebruik, zoals 'nasleep van de landbouw' op een benadering die zich tot bewaring beperkt. De Commissie pleit voor een ruimere en proactieve aanpak, waarin sprake is van herontwikkeling van stadslandbouw op deze plek.

12. Wat betreft de ambitie van het Natuurplan om de burgers ertoe aan te zetten om zich de straat opnieuw toe te eigenen, merkt de Commissie op dat dit een coherent **parkeer-** en mobiliteitsbeleid vereist. De voorstellen in het ontwerp-Natuurplan lijken niet allemaal verenigbaar met o.m. het parkeerplan. Overigens botst het doel om het aantal geparkeerde wagens op de openbare weg te beperken, met het BWLKE dat de preferentiële belasting inhoudt van parkings buiten de openbare weg, die in verhouding tot de milieuvergunning overtollig zijn en die geen vergoeding genieten die in het BWLKE voorzien wordt.
13. De Commissie heeft algemene bedenkingen bij de **financiering van de maatregelen** en de begroting van het ontwerp-Natuurplan. Er is bijvoorbeeld sprake van het creëren van nieuwe groene ruimten en van een lokale bestending van hun beheer, zonder dat overeenkomstig daarmee financiële maatregelen worden bepaald. De Commissie merkt op dat het onderhoud van de groene ruimten op lange termijn vaak een probleem stelt, en dat dit gebrek dient te worden opgelost door een evenwichtig langetermijnbeleid.
14. De wil van het ontwerp-Natuurplan om het belang van de **burgerparticipatie in het beheer van de groene ruimte uit te breiden** doet bij de Commissie vragen rijzen. Ze vraagt dat deze initiatieven kunnen genieten van een duurzame begeleiding en opvolging. Vandaag worden de meeste van de ervaringen op het vlak van burgerparticipatie gesteund door fondsen van de duurzame wijkcontracten, die beperkt zijn tot vier jaar.
15. De Commissie merkt trouwens op dat er moet worden op toegezien dat de burgerparticipatie zich niet beperkt tot de participatie door een te beperkt segment van de bevolking, en dat de middelen die voor de ondersteuning van deze participatie worden vrijgemaakt, niet door een beperkt aantal verenigingen worden ingepikt. De burgerparticipatie zou in de mate van het mogelijke **representatief moeten zijn voor de hele bevolking**
16. Wat de structuur betreft van het ontwerp-Natuurplan, beveelt de Commissie aan dat **onderscheid wordt gemaakt tussen de voorschriften volgens hun karakter** (regelgevend, organisatorisch, over investering en met betrekking tot de werkingskosten).
17. De Commissie stelt voor om al de voorstellen van het ontwerp-Natuurplan met betrekking tot het beleid samen te voegen en dat de gevolgen voor de bestuurlijke reorganisatie worden verduidelijkt.
18. De Commissie betreurt het ontbreken van **organigram** van de plannen en van een uitgebreider **glossarium**, en merkt op dat de complexiteit van de plannen ze voor het publiek onbegrijpelijk maakt.
19. De Commissie merkt **het algemeen gebrek aan grootstedelijke visie** op in het ontwerp-Natuurplan. Het zou goed zijn om de groene ruimten in Brussel met elkaar in verband te brengen en daaruit concrete grootstedelijke maatregelen af te leiden. Een ecologisch netwerk tot stand brengen vereist per definitie een samenwerking met de natuurgebieden van de twee provincies Brabant, temeer daar een groot deel van de groene ruimten in het BHG in feite de gewestgrenzen overstijgen, zoals bv. het Zoniënwoud.

De Commissie benadrukt ook dat de gevolgen van de 6e Staatshervorming te weinig in aanmerking worden genomen, met name doorheen het creëren van de hoofdstedelijke gemeenschap van Brussel die vandaag een rol dient te vervullen in de coördinatie van het beheerbeleid van de groene ruimten in het grootstedelijke gewest.

20. Het Natuurplan wil ook invloed uitoefenen op de private percelen. Er zijn echter geen aansporingspunten om de particulieren ertoe aan te zetten het Natuurplan na te leven en uit te voeren. De Commissie stelt voor dat aansporingsmiddelen worden uitgewerkt zoals audits of gewestelijke steunmaatregelen.